

Turvallisempi, vihreämpi ja vapaampi Pohjola

Pohjoismaiden ministerineuvoston

Ruotsin puheenjohtajakauden ohjelma 2024

Sisällys

Turvallisempi, vihreämpi ja vapaampi Pohjola	3
Johdanto	5
Integroitunut Pohjola ilman rajaesteitä	6
Vihreä Pohjola	8
Kilpailukykyinen Pohjola	11
Sosiaalisesti kestävä Pohjola	14
Tietoja tästä julkaisusta	19

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:

<https://pub.norden.org/politiknord2023-731>

Turvallisempi, vihreämpi ja vapaampi Pohjola

Pääministerin ja yhteistyöministerin alkusanat

Venäjän Ukrainaan tekemän raa'an ja laittoman hyökkäyksen seurauksena Pohjolan ja Euroopan turvallisuuspoliittinen tilanne on vakavampi kuin pitkään aikaan. Siksi yhteistyö ja demokratian puolustaminen on nyt tärkeämpää kuin koskaan, samoin yhteiset ponnistelumme sen puolesta, että kaikilla ihmisillä on oikeus elää rauhassa ja vapaudessa.

Maillamme on yhteinen arvopohja, vahva demokraattinen perinne ja yhteinen historia. Tätä taustaa vasten olemme kehittäneet tapoja, joilla voimme yhdessä kohdata paitsi turvallisuuspoliittisia kriisejä ja haasteita, myös muun muassa ilmastoon ja ympäristöön, energiaan, rikollisuuden torjuntaan ja siviilivalmiuteen liittyviä haasteita. Ruotsi on puheenjohtajamaana täysin vakuuttunut siitä, että pohjoismaisen yhteistyön tiivistäminen entisestään on ratkaisevaa maiden yhteisen hyvinvoinnin ja resilienssin kannalta. Yhdessä olemme vahvempia ja voimme tuntea olomme turvatuksi.

Visio Pohjolasta maailman integroituneimpana ja kestävimpänä alueena vuoteen 2030 mennessä ohjaa Ruotsin puheenjohtajakauden työtä Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Jatkamme työtä sen puolesta, että Pohjola on edelleen puhtaan siirtymän kärkipaikalla sekä globaalisti kilpailukykyinen ja sosiaalisesti kestävä alue yhteisesti laadittujen strategisten priorisointien mukaisesti.

Pohjoismainen yhteistyö toimii kasvumoottorina. Pohjola on monella tapaa yksi maailman kilpailukykyisimmistä alueista. Pohjola on maailman kahdenneksitoista suurin talousalue ja se voisi täten olla mukana G20-yhteistyössä. Pohjolassa on maailman johtavia teollisuusyrityksiä, ja olemme vihreän teknologian, liikkuvuuden, digitalisaation sekä tutkimuksen ja kehityksen edelläkävijöitä. Meillä on aihetta tuntoa ylpeyttä monestakin asiasta. Taloudellinen vahvuutemme ja asemamme ei kuitenkaan ole vakio. On ratkaisevaa edelleen helpottaa yritysten ja ihmisten toimintaa yli rajojen.

Puheenjohtajakaudellaan Ruotsi keskittyy erityisesti rajat ylittävää liikkuvuutta ja integraatiota edistäviin toimiin. Tässä yhteydessä Ruotsi kiinnittää erityisesti

huomiota yhteispohjoismaisiin työmarkkinoihin, jotka ovat 70 vuoden ajan palvelleet maitamme hyvin ja edistäneet maiden yhteistä hyvinvointia.

Ruotsi johtaa puheenjohtajakautensa aikana myös epävirallista pohjoismaista ja Pohjoismaiden ja Baltian kesken tehtävää ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä. Pohjoismais-balttilaisen yhteistyön merkitys kasvaa entisestään. Tämän yhteistyön puitteissa Ukrainalle ja ukrainalaisten vapautustaistelulle annettavaa tukea priorisoidaan edelleen vahvasti. Vapaina demokratioina meillä on velvollisuus tukea samojen oikeuksien puolesta taistelevia, jotka samalla puolustavat myös meidän oikeuksiamme.

Odotamme innolla yhteistyötä vuonna 2024!

Pääministeri Ulf Kristersson ja yhteistyöministeri Jessika Roswall

Johdanto

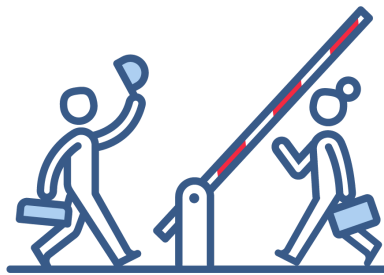
Pohjoismaiden ministerineuvoston koko toimintaa ohjaa visio siitä, että Pohjolan on määrä olla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Ruotsin puheenjohtajakauden aikana hyväksytään visiotyötä ohjaava uusi toimintasuunnitelma (2025–2030). Yhteinen toimintasuunnitelma pohjautuu eri alojen yhteistyöohjelmiin, jotka kustakin alasta vastaava ministerineuvosto hyväksyy vuoden 2024 aikana. Ruotsi toimii puheenjohtajakautenaan aktiivisesti sen puolesta, että toimintasuunnitelma ohjaa tapaa, jolla ministerineuvosto edistää vision toteutumista toimintasuunnitelmaan kirjattujen selkeiden tavoitteiden ja prioriteettien sekä pohjoismaista hyötyä edistävien tehokkaiden työmenetelmien ja toimenpiteiden avulla.

Ruotsi toimii puheenjohtajamaana myös sen puolesta, että kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma ovat jatkossakin läpäiseviä periaatteita ministerineuvoston toiminnassa. Ruotsi edistää edelleen myös kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää tiivistä vuoropuhelua, jolla on keskeinen merkitys pohjoismaiselle yhteistyölle.

Integroitunut Pohjola ilman rajaesteitä

Asumisen, opiskelun, työskentelyn ja yrittämisen maiden rajojen yli pitää olla helppoa kaikkialla Pohjolassa.

Integraatio on edennyt Pohjoismaiden työmarkkinoilla monin tavoin pitkälle – monille on luonnollista työskennellä oman maan rajojen ulkopuolella. Pendelöinti maasta toiseen on Pohjolassa kuitenkin vähäisempää kuin Euroopassa keskimäärin. Meidän on nopeutettava työtä rajaesteiden raivaamiseksi etenkin pandemian aikana ja sen jälkeen esiintyneiden haasteiden pohjalta, jotta voimme yhdessä päästä tavoitteisiimme ja hyödyntää pitkälle kehittyneen alueellisen integraation tarjoamaa potentiaalia.

Vuoden 2024 aikana Ruotsi tekee aktiivisesti rajaesteiden poistamiseen tähtävää työtä asianomaisissa ministerineuvostoissa ja rajaesteneuvostossa. Rajaesteneuvoston mandaatti umpeutuu vuoden aikana. Uuden mandaatin alkaessa puheenjohtajamaa tekee aloitteen rajaesteneuvoston työn ja keskeisten toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön tehostamisesta muun muassa

sitouttamalla Pohjoismaiden ministerineuvosto ja kansalliset hallitukset tiiviimmin työhön.

Pohjoismaiden viranomaisia kehoitetaan myös ottamaan huomioon kaikilla aloilla Pohjolan integraatiota edistävät ratkaisut. Erityisesti on priorisoitava aloja, joilla on suuri merkitys yksilöiden mahdollisuuksille asua ja työskennellä toisessa maassa kohtaamatta rajaesteitä. Esimerkiksi muidenkin kuin oman asuinmaan viranomaisiin tulisi olla mahdollista olla yhteydessä digitaalisesti. Päätöksenteon helpottamiseksi puheenjohtajamaa tulee priorisoimaan raja-alueiden laatimista.

Integroitunut Pohjola, jossa on helppoa asua, työskennellä ja opiskella maiden rajojen yli, oli kantavana ajatuksena jo silloin, kun sopimus yhteispohjoismaisista työmarkkinoista solmittiin 22. toukokuuta 1954. Ruotsin puheenjohtajakauden aikana juhlistetaan **yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden 70-vuotista taivalta**. Huomio kohdistetaan yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden merkitykseen Pohjolle, mutta ennen kaikkea siihen, mitä on vielä kehitettävä, jotta varmistetaan työvoiman rajat ylittävän liikkuvuuden lisääntyminen ja voidaan vastata yhteisiin haasteisiin, kuten osaamispulaan sekä osaamisen ja tarjottavan työn yhteensovittamiseen.

Julkisten työvoimapalvelujen merkitys on muuttunut yhteispohjoismaisilla työmarkkinoilla. Useissa Pohjoismaissa käynnissä olevan **julkisten työvoimapalvelujen uudistustyön** sekä **digitaalisen kehityksen aiheuttaman työvoimapalvelujen muuttumisen** vuoksi painopiste on myös uudistustyöstä saatavien kokemusten vaihdossa sekä mahdollisessa yhteistyössä, joka liittyy erityisesti osaavan työvoiman saatavuuden takaaviin uusiin rakenteisiin.

Vihreä Pohjola

Pohjolan on jatkossakin oltava kilpailukykyisen ja innovaatiovetoisen siirtymän edelläkävijä kotikentällä ja muualla maailmassa edistämällä pohjoismaisia vihreitä ratkaisuja.

Ilmastonmuutos on yksi aikamme suurista haasteista, samalla kun siirtyminen kohti ilmastoneutraalia kiertotaloutta luo mahdollisuuksia, jos hallinnoimme ja käytämme luonnonvaroja hyvin. **Pohjolan on jatkossakin oltava kilpailukykyisen ja innovaatiovetoisen siirtymän edelläkävijä kotikentällä ja muualla maailmassa edistämällä pohjoismaisia vihreitä ratkaisuja.** Elinkeinoelämän yhteistyö ja kokemustenvaihto paikallisella ja kansallisella tasolla Pohjoismaissa sekä menetelmät ja välineet voivat tukea maiden pyrkimyksiä vähentää ilmastopäästöjä ja toteuttaa ilmastomuutokseen sopeutumiseen tähtääviä toimenpiteitä ja samalla vahvistaa yhteistä kilpailukykyä.

Ilmasto- ja ympäristöasiat ovat globaaleja, ja tästä syystä Pohjoismailla on **jatkossakin oltava voimakas ja selkeä ääni tehokkaiden ratkaisujen edistämiseksi kansainvälisissä ympäristö- ja ilmastoneuvotteluissa.** Vuonna 2024 on määrä hyväksyä uusi globaali muovijättesopimus, ja Pohjoismailla on tässä johtava rooli. Pohjoismaisen yhteistyön lisääminen luonnon monimuotoisuuden puiteohjelman

mukaisesti, luontopohjaisten ratkaisujen parissa tehtävä yhteistyö ja haitallisten vieraslajien ehkäiseminen ja torjunta Pohjoismaissa tulevat olemaan painopistealueita. Lisäksi Pohjoismaat ovat jo useiden vuosien ajan tehneet onnistuneesti yhteistyötä kemikaalien ihmisille ja ympäristölle aiheuttamien riskien vähentämiseksi Pohjolassa, EU:ssa ja kansainvälisesti. Tähän tullaan kiinnittämään huomiota myös puheenjohtajakauden aikana.

Liikenne- ja kuljetussektorilla toteutettava puhdas siirtymä on keskeisellä sijalla Pohjolan kilpailukyvyn parantamisessa ja Pohjoismaiden ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Tästä syystä puheenjohtajakauden aikana priorisoidaan edelleen liikenne- ja kuljetusjärjestelmien tehostamista, sähköistämistä ja digitalisaatiota. Marraskuussa 2022 hyväksytyssä [Fredrikstadin julistuksessa](#) Pohjoismaiden liikenneministerit päättivät yhteistyön vahvistamisesta innovatiivisten päästöttömien tai matalapäästöisten teknisten ratkaisujen edistämiseksi. Ruotsi edistää puheenjohtajakaudellaan pohjoismaista tutkimusta muun muassa sähköajoneuvojen tarvitseman integraation edellytyksistä osana Pohjolan sähköverkkoa. Myös Pohjoismaiden mahdollisuuksia edistää kestäviä maalla tapahtuvia satamakuljetuksia osana vihreiden merenkulkukäytävien vahvistamista tullaan edistämään. Sähköistämisen nopeuttamista koskevan visiohankkeen saattaminen päätökseen ja kestävien pohjoismaisten tavarakuljetusten edistäminen ovat myös puheenjohtajakauden asialistalla.

Maaseudun, rannikkoalueiden ja kaupunkien kehittämisellä on merkitystä paitsi elinkeinoelämän kehittymiselle ja kilpailukyvyllä, myös ihmisten elämänlaadulle. Viime vuosien yhteiskunnallinen kehitys on johtanut nopeisiin taloudellisiin, demografisiin ja sosiaalisiin muutoksiin. Puhtaan siirtymän vaikutuksesta syntyvät uudet teollisuusinvestoinnit tuovat mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita, joilla on vaikutusta koko yhteiskuntaan ja luonnonympäristöön. Suunnittelussa on tärkeää sovittaa yhteen infrastruktuuri, asuntojen rakentaminen ja osaavan työvoiman saatavuus sekä kaupallisten ja julkisten palvelujen, hoidon, hoivan ja kulttuurin saatavuus. Lisäämällä kokemustenvaihtoa voidaan edistää pohjoismaisten yhteiskuntien sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävää kehitystä.

Fossiilitonta sähköntuotantoa on lisättävä laaja-alaisen sähköistämisen mahdollistamiseksi, sillä se on avainasemassa ilmastonmuutoksessa. Pohjoismaissa tehdään töitä uuden fossiilittoman sähköntuotannon

aikaansaamiseksi maa- ja merituulivoiman, aurinkovoiman ja ydinvoiman avulla. On tärkeää hyödyntää yhteistoimintaratkaisuja ja etsiä niitä samoja aloja edustavien intressien välillä. Pohjoismainen **sähkömarkkinayhteistyö** on ainutlaatuista maailmassa. Markkinayhteistyö on maailman tiiviimpiin kuuluvaa alueellista yhteistyötä, ja sen lisäksi Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä maailmassa kestävän ja fossiilittoman energian ja ilmasto- ja ilmastoväestön ratkaisujen alalla. Pohjoismaisia sähkömarkkinoita on kuitenkin kehitettävä edelleen ilmastovaikutusten vähentämiseksi ja Euroopan riippuvuuden vähentämiseksi Venäjän fossiilisesta energiasta. Tämä on prioriteetti, johon tullaan kiinnittämään erityistä huomiota Ruotsin puheenjohtajakauden aikana.

Vihreää Pohjolaa koskevan vision saavuttamiseksi on jatkettava **luonnonvarojen ja geenivarojen kestävän ja kilpailukykyisen käytön edistämistä**. Biotalousperustuvien elinkeinojen kehitys, maa- ja metsätalous, kalastus ja kalastuselinkeino sekä elintarvikeala ovat ratkaisevassa asemassa puhtaan siirtymän, työllisyyden, elintarvikehuollon ja valmiuden kannalta, kuten ovat myös avoimet maisemat ja vetovoimaiset maaseutualueet. Pohjola on siirtymän kannalta riippuvainen siitä, että biotalouteen perustuvat teollisuudenalat ylläpitävät korkean innovaatiotasonsa. Jotta tästä pystytään huolehtimaan, Pohjoismaissa keskitytään osaamisen parantamista lisääviin operatiivisiin toimiin ja samalla kiinnitetään huomiota perinteisiin maa- ja metsätalous- sekä kalastusmenetelmiin ja niiden väliseen integraatioon. Puheenjohtajakaudella jatketaan työtä rajat ylittävien hankkeiden kehittämiseksi. Maataloussektorilla painopisteitä ovat edelleen ilmasto, hiilen talteenotto ja pitkäjänteinen kannattava ja kilpailukykyinen tuotanto. Kalatalousalalla keskitytään kalojen ja merenelävien kestävää tuotantoa koskevan yhteistyön syventämiseen tunnistamalla positiivisia synergioita vesiviljelyn ja muiden meriin liittyvien intressien välillä. Resilienssi, varautuminen, maankäyttö, ilmastonmuutos ja digitalisaatio ovat metsäalan ajankohtaisia aiheita.

Kilpailukykyinen Pohjola

Pohjolan globaali kilpailukyky on ratkaiseva muun muassa alueen elinkeinoelämän kehittymisen kannalta ja hyvinvoinnin turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Alueena Pohjola kuuluu maailman suuriin alueihin. Globaali kilpailukyky on ratkaiseva paitsi oman elinkeinoelämän kehittymisen kannalta myös hyvinvoinnin turvaamiseksi tulevaisuudessa. Pohjoismaisen yhteistyön ydintehtäviin kuuluu osaamisen saatavuuden takaaminen yhteisesti ja parhaiden mahdollisten edellytysten luominen ihmisille ja yrityksille rajat ylittävään toimintaan.

Jotta Pohjoismaat menestyvät globaalissa kilpailussa, tarvitaan korkealuokkaisia ja yhdenvertaisia **koulutusjärjestelmiä**, joilla on selvä yhteys työmarkkinoilla tarvittavaan osaamiseen ja taitoihin, ennen kaikkea luonnontieteiden, tekniikan, insinööritieteiden ja matematiikan alalla. Koulutuksen ja tutkimuksen alalla STEM-aineet (*Science, Technology, Engineering and Mathematics*) ovat Ruotsin puheenjohtajakauden läpäisevänä teemana, samoin kuin pohjoismainen tutkimusinfrastruktuuri ja muun muassa arktisia alueita, terveyttä ja hyvinvointia koskeva poikkitieteellinen tutkimus.

Uusiutuvien energialähteiden kannalta välttämättömien metallien ja mineraalien

kestävän ja turvatuun saatavuuden parantaminen on edellytys puhtaalle siirtymälle ja vahvistaa elinkeinoelämän kilpailukykyä ja Pohjolan varautumiskykyä. Mineraaleista ja metalleista on tullut yhä tärkeämpiä yhteiskunnan sähköistymisen myötä. Pohjoismaissa on useita potentiaalisia, ainutlaatuisia uudessa tekniikassa käytettäviä metallilähteitä ja mahdollisuuksia louhia metalleja kestäväällä tavalla. Lisäksi maissamme on vahva perinne kestävyiden ja ihmisoikeuksien puolustamisessa. Ruotsi priorisoi puheenjohtajakaudellaan tällä alalla Nordic Innovationin kanssa tehtävää työtä.

Pohjoismaisen bionalouden ja kestävien elintarvikejärjestelmien kehittämisellä on strateginen merkitys ja pohjoismaisella yhteistyöllä suurta lisäarvoa. Vahva elintarvikeketju sekä bioraaka-aineiden tuotanto ja jatkojalostus antavat hyvät edellytykset luoda lisää työpaikkoja, vahvistaa resilienssiä ja lisätä kestävää kasvua, mikä edistää koko Pohjolan vahvistumista. Kestävyystyön haasteet ovat suurelta osin globaaleja, mutta ratkaisut ovat ensisijaisesti paikallisia. Ruotsin puheenjohtajakaudella kiinnitetään huomiota kysymykseen pohjoismaisen bionalousohjelman päivittämistarpeesta. Elintarvike- ja juomavesihuoltoa koskevaan varautumiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja keskustellaan saaduista opeista ja menestystekijöistä sekä siitä, miten Pohjoismaissa voidaan kehittää varautumiseen liittyvää yhteistyötä.

Rakennusmääräysten eroavaisuudet Pohjoismaiden välillä vaikeuttavat yhdessä maassa toimivan yrityksen toimintaa rajojen yli. Yhteistyön lisääminen uusilla sääntö- ja kehittämisalueilla edistää alueiden rajaesteongelmien raivaamista ja lisää Pohjoismaiden markkinoiden kilpailukykyä. Ruotsin puheenjohtajakaudella on siksi tarkoitus vahvistaa yhteistyötä lisäämällä kokemustenvaihtoa uusien ja muutettujen keskeisten EU-sääntöjen implementoinnista.

Korkea **digitaalisen kypsyiden** taso Pohjoismaissa ja Baltian alueella osaamisen ja yhteyksien osalta on kilpailuetu, jossa on paljon lisäpotentiaalia. Datan, uuden tekniikan ja 5G:n lisääntynyt käyttö ovat perustana sille, että voimme hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia yksityisellä sektorilla sekä hoidossa ja hoivassa, samalla kun edistämme vihreää digitaalista siirtymää.

Toimiva digitaalinen infrastruktuuri on myös tärkeä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Pohjoismaat ovat riippuvaisia kansainvälisistä meren alla kulkevista tietoliikennekaapeleista, mutta käytännössä ne varmistavat myös **maiden sähköisen viestinnän kansalliset tarpeet**. Geopoliittisen tilanteen takia

turvallisella globaalilla tietoliikenteellä on tärkeä asema yhteistyön kannalta Pohjoismaissa, EU:ssa ja kansainvälisesti. Pohjola on solmukohta, jolla on potentiaalia sitoa Pohjoismaat ja EU yhteen muun maailman kanssa arktista kautta. Ruotsin puheenjohtajakauden aikana kiinnitetään huomiota yhteispohjoismaiseen näkökulmaan ja pohjoismaiseen yhteistyöhön edistämällä käynnissä olevia aloitteita, joiden tavoitteena on varmistaa globaali, redundantti yhteenliitettävyys.

Puheenjohtajakautensa aikana Ruotsi edistää myös työtä sähköiseen tunnistautumiseen liittyvän digitaalisen syrjäytymisen vähentämiseksi. Työtä jatketaan myös pohjoismais-balttilaisella tasolla tavoitteena luoda infrastruktuuri pohjoismaisista ja eurooppalaisista digitaalisista identiteettilompakoista, jotka mahdollistavat niin sanottujen todistettujen attribuuttien, kuten tutkintotodistusten ja väestökirjanpitoon liittyvien asiakirjojen, turvallisen luovuttamisen.

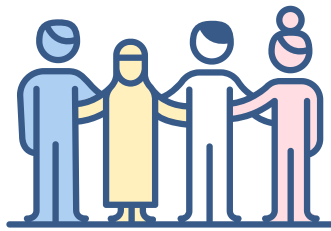
Tekniikan nopean kehityksen ja yhteiskunnan laaja-alaisen digitalisaation omaksuminen ovat ratkaisevia kilpailukyvyn kannalta. Tähän liittyy kuitenkin myös haasteita. Tärkeän näkökulman muodostavat suurten teknologiajättien suuri vaikutusvalta ja sitä kautta niiden vastuu kehityksestä. Ruotsi tulee puheenjohtajakaudellaan jatkamaan työtä keskeisten toimijoiden yhteen saattamiseksi, niin että toimijat voivat käydä keskustelua fyysisestä ja **digitaalisesta infrastruktuurista** ja pohtia, miten turvallista, vakaata ja avointa demokraattista keskustelua voidaan vaalia.

Panostus yhteispohjoismaiseen paviljonkiin Osakan maailmannäyttelyssä (Expo 2025) antaa ainutlaatuisen mahdollisuuden edistää innovatiivista ja kilpailukykyistä Pohjolaa, kestäviä pohjoismaisia ratkaisuja ja pohjoismaisia arvoja. Vuoden aikana tullaan tehostamaan valmistelutöitä tavoitteena luoda houkutteleva paviljonki, joka auttaa edistämään Pohjoismaita tehokkaasti.

Ruotsin puheenjohtajakaudella Nordic Economic Policy Review (NEPR) luo tärkeän keskustelufoorumin ja alustan pohjoismaisen näkökulman saamiseksi yhteisiä toimintaperiaatteita koskevista haasteista. Painopiste on erityisesti talous- ja rahapolitiikassa tänä makrotaloudellisen epävarmuuden aikana.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Sosiaalisesti kestävä Pohjola merkitsee muun muassa sitä, että kansalaiset tuntevat olonsa turvalliseksi ja yhteiskunnan resilienssi on vankalla pohjalla.

Jotta Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue, ihmisten ja yritysten on koettava, että liikkuminen ja toimiminen rajojen yli on yksinkertaista.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola merkitsee myös sitä, että kansalaisten on tunnettava olonsa turvalliseksi ja **yhteiskunnan resilienssin eriasteista vakavaa rikollisuutta vastaan** on oltava vankalla pohjalla. Tästä syystä Ruotsi keskittyy puheenjohtajakaudellaan erityisesti yhteistyöhön sekä Pohjoismaiden väliseen tiedon- ja kokemustenvaihtoon järjestäytyneestä rikollisuudesta, sosiaalietuusrikoksista, väkivaltaa ihannoivista ääriliikkeistä ja terrorismista sekä rangaistusten täytäntöönpanon selvittämisestä. Tähän liittyviä aiheita voivat olla esimerkiksi korruptio ja eri toimijoiden ja järjestäytyneitä rikollisuutta edustavien ryhmittymien muut kielletyt vaikuttamisyrittämykset, ihmiskauppa sekä rikoksia ehkäisevät toimet, joilla estetään lapsia ja nuoria päätymistä rikollisjengien jäseniksi.

Työtä voidaan kehittää parhaan mahdollisen osaamisen pohjalta jakamalla tietoja ja kokemuksia siitä, miten tämänkaltaista vakavaa rikollisuutta voidaan estää ja käsitellä. Yksi esimerkki on **laiton jätteenkäsittely**, jonka kautta on saatavissa suurta taloudellista hyötyä ja samaan aikaan riski kiinnijäämisestä on pieni. Tarvitaan vertailevaa tutkimusta edellytyksistä jäterikollisuuden estämiseksi ja torjumiseksi Pohjoismaissa.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola edellyttää myös tasavertaisia, korkealaatuisia tutkimus- ja koulutusjärjestelmiä, yhteisiä työmarkkinoita, vilkasta kulttuurielämää sekä kieliin ja nuorten osallistamiseen ja osallisuuteen tehtäviä panostuksia. Pohjoismainen kansalaisyhteiskunta on sosiaalisesti kestävä Pohjolan kantava voima.

Ruotsi keskittyy puheenjohtajakauden ohjelmassaan edellä mainitun lisäksi toimiin, joilla **edistetään hyvää ja yhdenvertaista terveyttä kaikille Pohjoismaiden asukkaille**. Esimerkkejä tällaisista toimista ovat kannustaminen liikuntaharrastuksiin ja yhdistystoimintaan, vapaa-ajansetelien myöntäminen, liikunnan saaminen reseptillä ja työn kehittäminen vastentahtoisen yksinäisyyden ja eristäytymisen katkaisemiseksi ja ehkäisemiseksi. Teemasta tullaan järjestämään konferenssi.

Digitalisaatio ja etäratkaisut merkitsevät uusia mahdollisuuksia pohjoismaiselle hyvinvointimallille **väestön ikääntyessä ja alueiden autioituessa kaikkialla Pohjolassa**. Digitaalinen syrjäytyminen, saavutettavuus ja digitaaliseen muutokseen osallistuminen ovat yhteisiä haasteita kaikkialla Pohjolassa, ja meidän on kohdattava haasteet yhdessä.

Ruotsin puheenjohtajakauden ohjelmassa huomioidaan **etähoitoon ja -hoivaan** tehtävät panostukset. Ruotsi toimii myös pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisen puolesta hoitoon ja hoivaan liittyvän valmiuden osalta.

Mikrobilääkeresistenssi on globaali kansanterveysongelma, joka lisääntyy huolestuttavan nopeasti. Ruotsi toimii puheenjohtajakaudellaan pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisen puolesta tällä alalla. Aiheesta on määrä järjestää konferenssi, jonka avulla voidaan levittää tietoa Ruotsin EU-puheenjohtajakauden aikana vuonna 2023 tehdyn työn tuloksista.

Työmarkkina-alalla painopiste on muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvissä asioissa ja naisten ja miesten elinikäisessä oppimisessa.

Tavoitteena on saada yhtenäinen käsitys mainituista asioista osaamisen lisäämiseksi sekä osallistavien vihreiden työpaikkojen ja koulutusmahdollisuuksien varmistamiseksi. Taloudellinen tasa-arvo ja työ sukupuolen mukaan jakautuneiden työmarkkinoiden torjumiseksi ovat myös keskipisteessä.

Pohjoismaisessa **integraatioyhteistyössä** painopiste on työmarkkinoiden vakiinnuttamisessa korostaen erityisesti pohjoismaista osaamista ulkomaisen työvoiman osaamisen tunnustamisessa ja arvioinnissa, digitaalisia mahdollisuuksia ja sitä, miten ulkomailla syntyneiden naisten ja miesten vanhemmuus vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa saada jalansijaa työmarkkinoilla.

Tutkimuksen, koulutuksen ja kielen parissa tehtävä yhteistyö on tärkeä väline kansallisten ja kansainvälisten haasteiden kohtaamisessa. Demokratian, inklusion ja yhteisöllisyyden verkoston (ns. DIS-verkosto) mandaatti päättyy Ruotsin puheenjohtajakaudella, minkä tiimoilta järjestetään konferenssi demokratiasta koulussa keskittyen erityisesti antisemitismiin. Ruotsi panostaa puheenjohtajamaana kokemustenvaihtoon koulutusjärjestelmien kehittämisestä ja vahvistamisesta korkealaatuisiksi, tasavertaisiksi ja osallistaviksi. Puheenjohtajakaudella kiinnitetään huomiota pohjoismaisiin PISA-tutkimusten tuloksiin yhdistettynä matematiikan ja koulujen tietopohjaisiin tuloksiin.

Ruotsin puheenjohtajakaudella koulutus- ja kulttuurisektorit panostavat toimiin, jotka edistävät **Pohjolaa oppivana alueena**. Työ pohjoismaisen kielipoliittisen julistuksen tarkistamiseksi on loppuvaiheessa, ja Ruotsilla on siksi tavoitteena saada uusi julistus valmiiksi puheenjohtajakautensa aikana.

Kulttuuri on yksi Pohjoismaita yhdistävän yhteisöllisyyden kulmakivistä.

Osallistava pohjoismainen kulttuurielämä edistää demokratiaa, monimuotoisuutta ja elämänlaatua. Viime vuosien haasteet pandemia ja vakava turvallisuustilanne mukaan lukien ovat Pohjoismaille ja pohjoismaiselle kulttuuriyhteistyölle yhteisiä. Ruotsin puheenjohtajakauden tavoitteena on edistää keskustelua ja kokemustenvaihtoa valmius- ja varautumisasioista kulttuuri- ja mediasektorilla, esimerkiksi mahdollisuuksista **vahvistaa kulttuuriperinnön suojaa kriisin tai sodan varalta**.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on jo pitkään tehnyt yhteistyötä **Baltian maiden** kanssa. Yhteistyön lisäämiselle on suurta potentiaalia seuraavilla aloilla: koulutus ja tutkimus, kulttuuri, terveydenhuollon valmius, lääkealan yhteistyö,

terveysdatan jakaminen ja viranomaisten digitalisaatio yleisesti ottaen, väestön ikääntymiseen ja muistisairauksiin liittyvä osaaminen, sosiaalivakuutusten kestävyys ja tilastokomiteoiden työ, kyberturvallisuus ja työelämään liittyvä rikollisuus. Ruotsin puheenjohtajakaudella edistetään pohjoismais-balttilaisen yhteistyön tehostamismahdollisuuksia eri aloilla.

Pohjoismaiden on oltava paremmin varautuneita **rokotetuotantoon** osana kriisivalmiutta. Ruotsi pyrkii puheenjohtajakaudellaan löytämään tarkoituksenmukaisen tavan tehdä pohjoismaista yhteistyötä rokotteiden kehittämisessä ja tuotannossa Pohjoismaiden kapasiteetista ja pohjoismaisen yhteistyön potentiaalista tehdyn kartoituksen pohjalta.

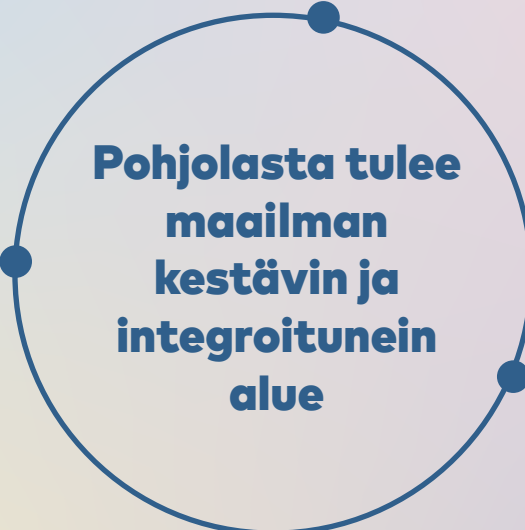
Tasa-arvo- ja LGBTI-sektorilla korostetaan **pohjoismaista työtä kunniaan liittyvän väkivallan** torjumiseksi. Pitkäjänteisenä ja strategisena tavoitteena on pohjoismaisen työn vahvistaminen muun muassa lisäämällä osaamista siitä, miten Pohjoismaat sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti tekevät töitä kunniaan liittyvän väkivallan torjumiseksi ja miten ne tekevät töitä LGBTI-ihmisten kanssa.

Ruotsi jatkaa puheenjohtajakaudellaan Pohjoismaiden äänen kuuluviin saattamista ja edistämistä vastustuksen lisääntyessä tasa-arvoa ja **LGBTI-ihmisten yhdenvertaisia oikeuksia** kohtaan kansainvälisissä yhteyksissä.

Visio 2030

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

Tietoja tästä julkaisusta

Turvallisempi, vihreämpi ja vapaampi Pohjola

PolitikNord 2023:731

ISBN 978-92-893-7687-7 PDF

ISBN 978-92-893-7688-4 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2023-731>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2023

Julkaistu: 31.10.2023

Etusivun kuva: Per-Pixel Petersson/imagebank.sweden.se

Muut kuvat: imagebank.sweden.se

Johdanto: Emelie Asplund, Cecilia Larsson Lantz, Simon Paulin

Integroitunut Pohjola ilman rajaesteitä: Maskot, Faramarz Gosheh, Tina Axelsson

Vihreä Pohjola: Asaf Kliger, Sofia Sabel, Henrik Trygg

Kilpailukykyinen Pohjola: Plattform, Jann Lipka, Jan-Olof Yxell

Sosiaalisesti kestävä Pohjola: Scandinav, City of Stockholm, Melker Dahlstrand

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa

www.norden.org/fi/julkaisut